

כבוד המושל הצבאי — טרן צבי אלפג, קצין ממשל באזור התיכון, נכנס לבית המחשל בכפר טייבה. מדי בוקר מצטופפים אנשי הכפר במסדרון.

מה נעשה בערביי ישראל?

סעאת אל האכס

מאת שלום כהן

רמת המחיה של הערבי לזו של היהודי, לגבות ממנו מסים ולגייסו לצבא, לקלוט ערבים בצמרת העלוונה של המדינה, צעד זה צריך להיעשות מתוך כוונה ברורה שהערבים לא יהיו רק אזרחי המדינה, אלא גם אוהדיה — ותועמלניה כלפי מדינות ערב. במלים אחרות: הוא יתבסס על ההכרה כי מדינת ישראל חיה במזרח התיכון ושע" ליה למצוא את מקומה בין חבר העמים השכנים כדי לקיים את עצמה לאורך ימים.

אין כל טעם להעלים שמדיניות מרחיקת-ראות כזאת כרוכה בסיכון מידי עצום. בעיות הבטחון עדינות מאד. רוב המיעוט הערבי יושב באיזור הספר, והוא עלול להתח גורם מפוקפק בחישובי הבטחון. הממשל הצבאי הקיים מאפשר לנו ביתר קלות להשתלט ולשמור על השטח, ויכול לטעון מי שיטען: האם לא ינוצל החופש לרעה? אם נהפוך את הערבים לאזרחים שוויוניות וחובות, נגייס את צעיריהם לצבא — האם לא יפנו נשקם נגדנו אם תפרוץ בכל זאת מלחמה נוספת?

לפיכך יש לחזור: מדיניות כזאת תהיה מוצדקת רק אם יש לממשלה זו (או לכל ממשלה אחרת שתבוא א"י פעם במקומה) האמונה שיש ביכולתה להגיע לכלל שלום עם ארצות ערב — ולא רק על גבי הנייר.

אמנם, יש הקושרים מדיניות זו עם הצעה מעשית ביותר, שתפחית בהרבה את הסיכון הבטחוני: להעביר את הערבים מאזורי הגבול לנגב, שם יש שטחים נרחבים שאינם נתונים להתישבות עברית נוחה, אך שיוכלו להתפתח כשיושבני עליהם איכרים בעלי רמת מחיה נמוכה יותר, הרגילים לעבודה קשה, באם יקבלו את העזרה הטכנית הדרושה מצד הממשלה.

האפשרות השניה: פיצוי.

אם אין אנחנו מוכנים לנקוט בקו קיצוני כזה, הרי עלינו לשאת את עיננו באומקל לב לאפשרות הפוכה: לחסל את הבעיה כולה ע"י סידור הומאני שיאפשר לערבים לקחת את רכושם או את תמורתו ולעבור אל מעבר לגבול.

לפעמים עולה מחשבה זו דוקא בליבם של אוהדי הערבים, ושואלים את עצמם בכנות — מה יקרה לערבים אלה אם אמנם יפרוץ סיבוב שני? גם אפשרות זו, אין לבצעה באופן "פרטיזני", לפי "זמה" מקומית. תהיה דרושה החלטה גלויה וברורה מצד הממשלה — וביצוע אנושי, כרוכה בה שאלות מסובכות: כיצד לשלם לערבי את תמורת קרקעותיו — ובאיזה מטבע? אך דבר אחד ברור: רבים הערבים שיעדיפו החלטה ברורה כזאת על המצב הקיים.

הסכנה האמתית

ממשלת ישראל אינה נוקטת אף באחת משתי האפשרויות האלה, היא נוקטת בקו הגרוע ביותר, המסוכן ביותר — בחוסר קו. (המשך בעמוד 18)

העובדה המכרעת הראשונה בחיי ערביי ישראל הוא שקומץ אנשים קובע כיום את מדיניותה של המדינה כלפי בני המיעוטם הלאומיים; ואת יחסם של אזרחים אלה למדינה, ומכיון שבעיני הערבים, במובנה הרחב ביותר, היא בעיית-הבעיות של המדינה, הרי אפשר כמעט לאמר שהחלטותיהם היומיומיות של אלה קובעות את עתיד המדינה.

כי שנתיים אחרי הקמתה אין למדינת ישראל כל מדיניות עקרונית לפתרון בעית אזרחיה הערביים. וזה שורש הרע.

סתירות וחוסר-קו

במקום אחר מרשים לערבים שברחו אל מעבר לגבול לחזור למשפחותיהם — ובכפר שני מבצעים חיפושים מדוקדקים לגילוי מסתננים ולגירושם אל מעבר לקוים.

בכפר אחד מבוצעת ריפורמה אגרארית מרחיקת לכת, מחלקים קרקעות ומרמיים את רמת-המחיה של הפלאחים — ובכפר שני מנתקים את הפלאחים ממקומות עבודתם החיצוניים כדי לרסנם ולהקפיד את רמת-מחיתם.

אין ספק שהמושלים הצבאיים מוסמכים מאד לטפל בבעיה הערבית. מתוך דימצאותם היומיומיות בהוי הערבי הם למדים להכיר את העובדות יותר מאשר מתוך ספרים של תיאוריה, ורובם הם זה מכבר "חובבים" בשטח זה.

אין גם ספק שהמושלים הצבאיים מוכשרים לטפל בבעיה הערבית יותר מאשר הרבה מחברי הכנסת, הנושאים נאומים מצלצלים על הבעיה, מכלי שהחליפו מימיהם ברכה של "שלאם עליכם" עם ערבי חי.

ובכל זאת: לא יתכן שהקובעים את גורל הערבים במדינה יישארו ללא הוראות, ללא קו כללי, ללא מדיניות מוחלטת. לא יתכן לטפל בבעיה מתוך גישה אופורטוניסטית, כשכל אדם עושה כראות עיניו. הגיע השעה שתהיה לנו — הן לממשלה והן לציבור — קו קובע בשאלה. הגיעה השעה להחליט מה לעשות ב־180 אלף הערבים היושבים בגבולותינו — כמעט 15% מאוכלוסית המדינה.

הכרירה האחת: התבוללות.

עומדות לפנינו שתי אפשרויות קיצוניות, אשר כל אחת מהן יכולה לקר, אולי את הבעיה, להפוך את הערבים לאזרחים אמיתיים במדינה. האפשרות האחת: לבטל את ההגבלות על חופש התנועה והחופש הפוליטי, את הממשל הצבאי המבוסס על חוקי החירום של ממשלת המנדט למפקד הצבאי את הסמכות להתערב בכל שטחי החיים, להעלות את

שלום כהן